

att det är föräldrarna, som ha rest stenen, vara namnet på modern, sålunda ett kvinnonamn. Det är numera helt oläsligt, och det måste sägas vara högst tvivelaktigt, om det på 1600-talet har kunnat läsas säkrare än nu. Aschaneus har endast ett **s**, efterföljt av två huvudstavar. Därefter ett allttjämt tydligt skiljetecken. Namnet har sålunda bestått av endast tre runor, och det synes icke ha slutat på **r** eller **n**.

Ett kvinnonamn **sik** är för övrigt helt okänt. Om namnet *Holmfastr* se E. Wessén, *Nordiska namnstudier*, s. 104. Namnet *Vigbiorn* hör icke till de särdeles vanliga. I uppländska inskrifter finnas följande belägg: U 757, L 101 Uppsala domkyrka, L 125 Högby, Uppsala-Näs sn, L 156 Högsta, Bälunge sn och L 223 Rosta, Ärentuna sn. Det är givetvis svårt att skilja det från namnet *Vibiorn*. Något fsv. *Vighbiorn* synes icke vara belagt. Namnet kan emellertid ha gått upp i *Vibiorn*, som är relativt vanligt.

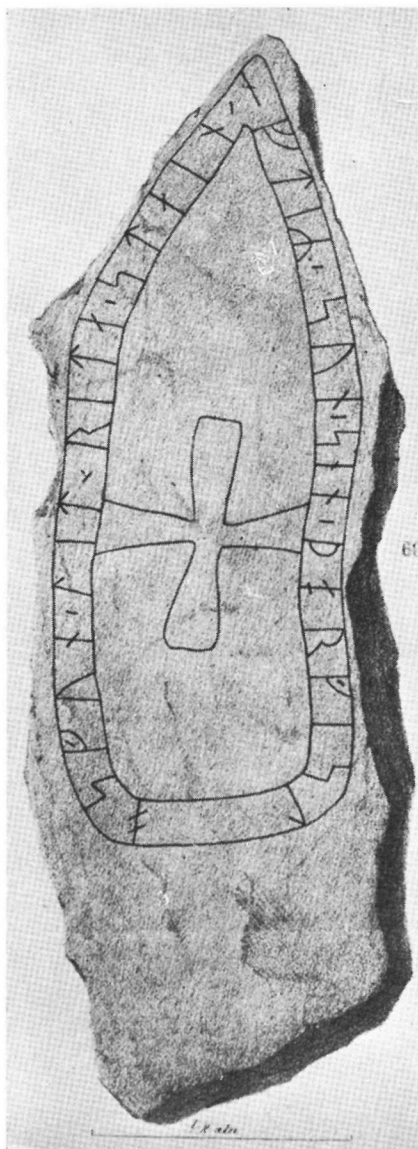

Fig. 77. U 663. Signildsberg, Håtuna sn.
Efter D 8:o 66.

663. Signildsberg, Håtuna sn.

Pl. 30.

Litteratur: D 1:169. R. Dybeck, *Svenska runurkunder* 2 (1857), s. 16 (nr 66); UFT h. 1 (1871), s. 31, h. 5 (1875), s. 86; Teckning av Carl Säve 1856 (förvaras å Signildsberg); E. Malmberg i *Svenska slott och herresäten: Uppland* (1923), s. 125.

Äldre avbildningar: C. Säve, teckning 1856; Dybeck (D 8:o 66 och D 1:169).

Runstenen står 300 m. S om Signildsbergs huvudbyggnad, där allén till Aske börjar, på en liten kulle vid vägens västra sida.

Var denna sten ursprungligen har haft sin plats, är helt okänt. Enligt Dybeck (1857) är den »funnen mellan 1840—1850 någonstädes vid segelleden mellan Stockholm och Uppsala, samt ditförd af en skutskeppare. Stenen är nu uppställd och skyddad i Herr Kralls gård, hörnet af Vaxala- och Dragarebrunnsgatorna.» Några år senare (1863) meddelar Dybeck: »Funnen någonstädes vid sjöleden mellan Stockholm och Uppsala och under flere år förvarad i Uppsala. Under förlidna året rest vid Arnö Sätessgård i Grans socken och Håbo härad.» På 1870-talet fördes stenen liksom U 650 från Arnö till Signildsberg och uppställdes på sin nuvarande plats.

Den nuvarande ägaren till Signildsberg, frih. R. H. von Essen, har meddelat, att hans fader, frih. H. H. von Essen, som var mycket fornminnesintresserad, köpte stenen av sotarmästare Krall i Uppsala. Denne, som var en känd samlare av forn-saker och kuriosa, hade i sin tur förvärvat stenen av en skeppare, som forslade grus till Uppsala. Stenen skulle ha rasat ned i grustaget, och skepparen hade då helt enkelt tagit den med sig. Om runstens äkthet kan knappast råda något tvivel.

På Signildsberg förvaras en teckning av stenen, utförd av Carl Säve och med följande anteckning av honom: »Runsten i Uppsala. Funnen någonstädes vid segelleden från Stockholm till Uppsala och hitförd utaf en kort efter afliden Skeppare, nu uppställd och skyddad i Herr F. Kralls gård i

hörnet af Waxala- och Dragarbrunns-gatorna. — Granskad och afritad d. 16 Juli 1856. Carl Säve.»

Röd granit. Höjd 1,11 m., bredd 0,43 m. Ytan är ganska jämn. Ristningslinjerna äro fina, men djupa. Ristningen är överallt säker.

Inskrift:

osgun · lit · rita · stain · eftir · sun · sen · þorgisl
5 10 15 20 25 30 35

Asgunn let retta stein æftir sun sinn Þorgisl.

»Asgunn lät resa stenen efter sin son Torgisl.»

Till läsningen: Intet sk vid inskriftens början och slut. 3 g är tydligt stunget. Likaså 32 g och 18, 27 e. 7 i och 10 i äro icke stungna.

Kvinnonamnet *Asgunn* förefaller ha varit mindre vanligt. Från runinskrifterna är endast känt ytterligare ett belägg: L 135 Tingsplatsen, Bälunge sn. Under medeltiden förefaller det icke vara i bruk i Sverige. Från Skåne finnas några belägg under 1200-talet (*DGP*). Från Norge och Island är namnet icke känt (Lind). Det är en motsvarighet till västnord. *Þorgunnr* (*Þorgunna*), fsv. fda. *Thorgun*. — *Þorgisl* är ett i inskrifterna rätt vanligt namn.

664. Häggeby kyrka. Nu i Statens Historiska Museum.

Pl. 31.

Litteratur: B 344, L 2991. J. Peringskiöld, *Monumenta* 2, bl. 188, 200, *Vita Theoderici* (1699), s. 493 f.; R. Dybeck, *Brev till B. E. Hildebrand* ^{10/7} 1860 (ATA), *Anteckningar om Häggeby socken*, 1861 (ATA), *Reseberättelse* 1864, 1865, 1868 (ATA), *Runa* (fol.) 1 (1865 f.), s. 57 f.; G. Stephens, *Old Northern Runic Monuments* 1 (1866—67), s. 190; UFT h. 1 (1871), s. 50 f., 2 (1872), s. 78, 5 (1876), s. 90; T. J. Arne, *Hur gammal är ristningen å Häggeby-stenen?* (i: Svenska Fornminnesföreningens tidskrift 11, 1902, s. 321 f.); O. Montelius i *Sveriges Historia intill tjugonde seklet* 1 (1903), s. 165 f., i *Sveriges historia till våra dagar* 1 (1919), s. 217; G. Ahlbin i *tidningen Upsala* ^{13/7} 1921; E. Wessén, *Hästske de och Lekslätt* (i: *Namn och bygd* 9, 1921), s. 111 f., *Förntida gudsdyrkan i Östergötland* 2 (i: *Meddelanden från Östergötlands Fornminnes- och museiförening* 1922), s. 23 f.; H. Shtelig i *Nordisk kultur* bd 27 (1931), s. 211 f.; S. Lindqvist, *Gotlands Bildsteine* 1 (1941), s. 63 f.; E. Hjärne, *Roden* (i: *Namn och bygd* 35, 1947), s. 6.

Äldre avbildningar: A-sidan (skeppsbilden): Träsnitt signerat »I.L.», d. v. s. J. Leitz (i Peringskiölds *Monumenta*, *Vita Theoderici* och B 344); ligger till grund för flera senare avbildningar, t. ex. hos Stephens a. a. och i UFT h. 1, s. 50; teckning av R. Dybeck (ATA), ligger till grund för litografi i *Runa* (fol.), pl. 13; träsnitt efter teckning av O. Sörling (Montelius a. a.); Reallexikon d. german. Altertumskunde, herausgeg. v. J. Hoops, art. Schiff; teckning av H. Faith-Ell (ATA); H. Andersson foto 1927 (ATA).

B-sidan (hästkampen): Teckning av kyrkoherden P. U. Isæus, ligger till grund för avbildning hos Stephens a. a. och i UFT h. 1, s. 51; teckning av R. Dybeck (ATA), ligger till grund för litografi i *Runa* (fol.), pl. 13; foto 1902 (ATA; återgivet hos Arne a. a. och Wessén a. a.); H. Andersson foto 1927 (ATA); N. Lagergren foto 1938 (ATA).

Ehuru bildstenen från Häggeby kyrka alldeles saknar runor, har det ansetts lämpligt att, i anslutning till äldre tradition (*Bautil*, Liljegren), upptaga den i avbildning och kort beskrivning i detta arbete.

Häggeby-stenen har varit känd sedan 1600-talet. Märkligt nog finnes den icke omnämnd i *Ransakningarna*; det förefaller förvånande, att den blivit förbisedd såväl av församlingens kyrkoherde A. A. Rydenius (1667) som av länsmannen J. Johansson Wigg (1672) vid redovisningen för socknens fornminnen. Men den har blivit observerad av Hadorph under hans resa, och ett träsnitt, signerat av tecknaren J. Leitz, finnes därför intaget i Peringskiölds *Monumenta*, liksom i *Bautil*. I *Monumenta* lämnas uppgiften: »Innom dören ligger en Runesteen med En Galleija af